

การควบคุมภายในที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร

The Internal Controls With Accounting Data Quality of Public Company in Bangkok

ผู้วิจัย ธีญญารัตน์ สาดสี
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. ฉัตรพล มณีกุล
อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เพื่อศึกษาการควบคุมภายในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอ ด้านการการมีเอกสารหลักฐาน ด้านการตรวจสอบที่เป็นอิสระ และด้านการอนุมัติรายการและกิจกรรมต่าง ๆ (2) เพื่อศึกษาคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในด้านต่าง ๆ (3) เพื่อศึกษาการควบคุมภายในที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการบัญชีการเงินหรือผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงินของบริษัทมหาชนจำกัด จำนวน 105 บริษัท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายเพียร์สัน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประกอบธุรกิจขายสินค้า (ทั้งปลีกและส่ง) จำนวน 36 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 35 มีทุนจดทะเบียน 1-99 ล้านบาท จำนวน 48 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 46 และระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 42 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 40

ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมภายใน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอ ด้านการมีเอกสารหลักฐาน ด้านการตรวจสอบที่เป็นอิสระ และด้านการอนุมัติรายการและกิจการต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยภาพรวม ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน (Pearson Correlation 0.867) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การควบคุมภายใน, คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

ABSTRACT

The purpose of this research is to study (1) The Internal control in various aspects, namely, sufficient document storage and independent examination (2) Quality of accounting department information in various areas (3) Internal control That is related to the quality of the accounting department of the public company in Bangkok by using questionnaire with who are the accounting directors or accounting and finance managers of 105 public limited companies. The statistics used in the analysis are Mean, Percentage, Min-Max and Standard Deviation, Simple Pearson.

Most of the samples are wholesale/Retailer, 36 companies, accounting for 35%, have registered capital to take 1-99 million bath, 48 companies, representing 46% with 42 companies with the business existence of more than 15 years, accounting for 40%

The results of the research show that the internal control in 4 areas, namely the preparation of documents for auditing, independent examination and certification of items and businesses at a high level and having a close relationship (Pearson Correlation 0.867) with statistical significance at 0.01

Key Word : Internal controls, Accounting Data Quality

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยี การแข่งขันทางธุรกิจมีความรุนแรง การที่ผู้บริหารจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ได้สะสมมา นำมาใช้ในการบริหารจัดการและนำกลยุทธ์ต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ภายในองค์กร รวมถึงการจัดโครงสร้าง กำหนดข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้เพียงพอและเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริงตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้องค์กรมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ก็จะทำให้ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ คู่ค้า ตลอดจนลูกค้า เกิดความเชื่อถือและได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารมองเห็นโอกาส ปัญหาและอุปสรรค สามารถป้องกันและควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรได้ ควบคุมภายในช่วยควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารให้มีการบริหารการจัดการแบบมืออาชีพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และได้ข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพ ช่วยในการตัดสินใจดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป (อรธีรา สายเจริญ, 2558)

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี (Accounting Information Quality) เป็นคุณลักษณะของข้อมูลทางการวิเคราะห์ที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจสำหรับผู้บริหาร นักลงทุน เจ้าหนี้ และผู้ใช้งบการเงินกลุ่มอื่น ๆ (อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์, 2549, หน้า 25) คุณลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี ประกอบด้วย 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) ความเข้าใจได้ (Relevance) (2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) (3) ความเชื่อถือได้ (Reliability) (4) การเปรียบเทียบได้ (Comparability) ข้อมูลทางการบัญชีถือเป็นตัวแปรที่สำคัญมาก เพราะข้อมูลทางการบัญชีที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ จะช่วยบอกถึงสถานภาพทางการเงินของธุรกิจ สภาพคล่อง สะท้อนภาพที่แท้จริงขององค์กร และช่วยให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง

เนื่องจากปัญหาของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีที่ยังขาดซึ่งความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้บริหารเกิดความกังวลต่อข้อมูลทางการบัญชีในการนำไปใช้ในการตัดสินใจ และอาจไม่สะท้อนภาพความเป็นจริงขององค์กร รวมไปถึงผู้ใช้งบการเงินกลุ่มอื่น ๆ เช่น เจ้าหนี้ อาจไม่ให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในความถูกต้องของข้อมูลทางการบัญชี เป็นต้น

การควบคุมภายใน (Internal Control) เป็นนโยบาย มาตรการและวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น สามารถลดหรือควบคุมความเสี่ยง และได้รับการตอบสนองและปฏิบัติตามเป็นลักษณะการควบคุมเชิงป้องกันก่อนแก้ไข เน้นการดำเนินงานอย่างรวดเร็ว คุ่มค่า และมีคุณภาพ โดยในแง่ของปัญหา หากเกิดปัญหาจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว (จิตติรัศมี ธรรมโชติ, 2550, หน้า 7) การควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุม 4 ด้าน ได้แก่ การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอ (Segregation of Duties) การมีเอกสารหลักฐาน (Documentation) การตรวจสอบที่เป็นอิสระ (Independent Checks on Performance) และ การอนุมัติรายการและกิจกรรม ๆ (Authorization) ซึ่งการควบคุมภายในเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของกิจกรรมการควบคุมที่ดีก่อให้เกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นว่าองค์กรมีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นตามระเบียบปฏิบัติ ควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตและข้อผิดพลาดต่อข้อมูล มีความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลด้านบัญชี (จันทนา สาขากร และคณะ, 2551, หน้า 15) และเมื่อองค์กรมีการควบคุมภายในที่ดีจะส่งผลให้องค์กรมีข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

หากผู้บริหารนำระบบการควบคุมภายในเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการเกี่ยวกับงานด้านบัญชี ก็จะทำให้ข้อมูลทางการบัญชีที่มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ เพราะการควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุมทั้ง 4 ด้านเป็นกระบวนการควบคุมภายในที่นำมาควบคุมการปฏิบัติงานด้านบัญชีในแต่ละลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นการควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริต และสามารถพบความผิดปกติได้อย่างรวดเร็ว ช่วยไม่ให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการควบคุมภายในที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ซึ่งนอกจากประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยแล้ว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำความรู้จากการควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุมไปใช้ในการบริหารจัดการงานด้านบัญชี เพื่อให้ข้อมูลทางการบัญชีมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และทำให้ข้อมูลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุม 4 ด้านคือ การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอ การมีเอกสารหลักฐาน การตรวจสอบที่เป็นอิสระ การอนุมัติรายการและกิจกรรม ต่าง ๆ ของบริษัทมหาชนจำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ของบริษัทมหาชนจำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการควบคุมภายในที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ของบริษัทมหาชนจำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักบัญชี (Accountant) หมายถึง ผู้มีหน้าที่ในการวางระบบบัญชี บันทึกรายการข้อมูลทางบัญชีตรวจสอบ นำเสนอรายงานบัญชี เช่น งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงิน และ หมายเหตุประกอบงบการเงิน

การควบคุมภายใน (Internal Control) หมายถึง การกำหนดนโยบาย มาตรการ และวิธีการต่าง ๆ ในการควบคุมภายใน เป็นการควบคุมภายในเชิงป้องกันก่อนแก้ไข โดยกำหนดวิธีการและแนวทางการควบคุมที่กำหนดไว้ล่วงหน้า มาควบคุมกำกับดูแลวิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยจากประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้ความสามารถ กำหนดวิธีการควบคุมให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอ (Segregation of Duties) หมายถึง การจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละส่วนงาน ให้กับบุคคลากรในทุกส่วนงานภายในองค์กรอย่างชัดเจน และครบถ้วน

การมีเอกสารหลักฐาน (Documentation) หมายถึง หลักฐานทางบัญชีเพื่อบันทึกการต่าง ๆ รวมถึงแบบฟอร์มของบริษัทที่ถูกจัดทำขึ้น ต้องมีการบันทึกข้อความถูกต้องครบถ้วน และมีการลงนามจากผู้มีอำนาจ

การตรวจสอบที่เป็นอิสระ (Independent checks on Performance) หมายถึง การกำหนดให้มีการตรวจสอบจากผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบ ที่เป็นอิสระจากงานที่ตรวจสอบหรือผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ

การอนุมัติรายการและกิจกรรมต่าง ๆ (Authorization) หมายถึง การกำหนดให้มีการอนุมัติรายการต่าง ๆ ก่อนการทำรายการ ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในแต่ละส่วนงานภายในองค์กร

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี หมายถึง การบันทึกการทางบัญชี และการสรุปรายงานทางการเงิน ไม่ว่าจะ เป็น งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ เปรียบเทียบกันได้ โดยที่ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

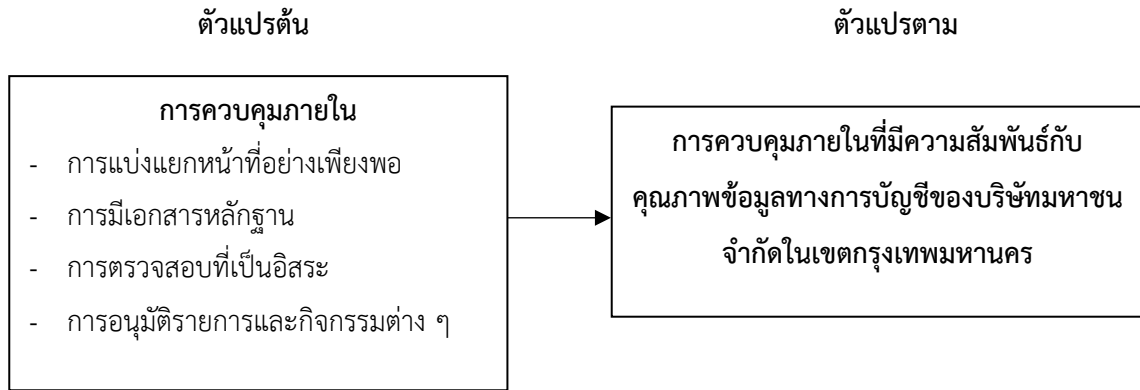
ความเข้าใจได้ หมายถึง การรายงานงบการเงินมีการใช้ภาษาที่สามารถเข้าใจได้ และแสดงข้อมูลอย่างเพียงพอเพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และสามารถนำข้อมูลไปใช้ตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ หมายถึง องค์กรสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีที่เพียงพอ ไปใช้ในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบายและแผนงาน ในอนาคตได้อย่างแม่นยำ และทันต่อเวลา ไม่เกิดข้อผิดพลาด

ความเชื่อถือได้ หมายถึง การจัดทำงบการเงินที่จัดทำขึ้น สามารถตรวจสอบได้ และนำเสนองบการเงินอย่างเที่ยงธรรมไม่ลำเอียง เป็นไปตามข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางบัญชี แสดงรายการสอดคล้องกับเนื้อหาเป็นไปตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด

การเปรียบเทียบได้ หมายถึง การจัดทำงบการเงินที่เข้าใจได้ มีการเปรียบเทียบข้อมูลในอดีตกับปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกัน สามารถเปรียบเทียบกับกิจการอื่นที่มีการประกอบกิจการประเภทเดียวกันได้ และมีการจัดทำงบการเงินอย่างสม่ำเสมอในทุก ๆ งวดบัญชี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มประชากร

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการบัญชีการเงิน หรือผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน ของบริษัทมหาชนจำกัด (ไม่จำกัดประเภทธุรกิจ) ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 500 ล้านบาท และยังดำเนินการอยู่มีจำนวน 142 บริษัท (ฐานข้อมูลกรมพัฒนาธุรกิจกระทรวงพาณิชย์ 2562: เว็บไซต์)

- กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการบัญชีการเงิน หรือผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน ของบริษัทมหาชนจำกัด (ไม่จำกัดประเภทธุรกิจ) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 105 บริษัท

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ ประกอบด้วย ลักษณะการประกอบธุรกิจ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจ

ส่วนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมภายในตามหลัก COSO ด้านกิจกรรมการควบคุม ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอ การมีเอกสารหลักฐาน การตรวจสอบที่เป็นอิสระ การอนุมัติรายการและกิจกรรมต่าง ๆ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนค่า 5 ระดับ (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าระดับดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

โดยหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการกำหนดเกณฑ์ให้ความหมายค่าเฉลี่ย โดยกำหนดช่วงคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับการควบคุม
4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ประกอบด้วย 4 ลักษณะ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ การเปรียบเทียบได้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Scale) โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าระดับ ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

โดยหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการกำหนดเกณฑ์ให้ความหมายค่าเฉลี่ย โดยกำหนดช่วงคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ และสิ่งที่ควรปรับปรุง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ตำราทางวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามตามลักษณะของข้อมูลที่ต้องการทราบภายใต้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาแบบสมบูรณ์ และข้อคำถามทุกข้อ จากนั้นได้ทำการหาค่าความชัดเจนและมีความเหมาะสมในการใช้ภาษา แล้วจึงนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น แบบประเมิน นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการวิจัยโดยให้แน่ใจด้วยการให้คะแนน +1 -1 และ 0 ตามลำดับ ในการตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อความ ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2552)

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรเกณฑ์การวัด

i. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

ii. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

3.3 ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (Try-Out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียง กับ กลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ (Cronbach's Alpha) ซึ่งความเชื่อมั่นเป็นส่วนหนึ่งที่ยืนยันความถูกต้องของการทดสอบโดยใช้ เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ซึ่งจากการทดสอบปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 ซึ่งมากกว่า 0.7 แสดงว่ามีระดับความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการ รวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการ ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

4.2 ลงรหัสแบบสอบถาม

4.3 ลงรหัสข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS โดยการวิเคราะห์สถิติ

4.4 นำผลที่ได้มาสร้างตาราง อ่านค่าและวิเคราะห์ผล

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการประกอบธุรกิจ

n =105

ลักษณะการประกอบธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจผลิตสินค้า	13	12%
ธุรกิจให้บริการทุกประเภท	33	32%
ธุรกิจขายสินค้า(ทั้งปลีกและส่ง)	36	35%
ธุรกิจประเภทอื่น ๆ	22	21%
รวม	105	100%

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นธุรกิจขายสินค้า (ทั้งค้าปลีกและค้าส่ง) มากที่สุดจำนวน 36 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 35% เป็นธุรกิจผลิตสินค้าน้อยที่สุดจำนวน 13 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 12%

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทุนจดทะเบียน

n = 105

ทุนจดทะเบียน	จำนวน	ร้อยละ
1-99 ล้านบาท	48	46%
100-199 ล้านบาท	19	18%
200-399 ล้านบาท	32	30%
400-500 ล้านบาท	6	6%
รวม	105	100%

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทุนจดทะเบียน 1-99 ล้านบาท มากที่สุดจำนวน 48 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 46% มีทุนจดทะเบียน 400-500 ล้านบาทน้อยที่สุดจำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 6%

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจ

n = 105

ระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	3	3%
6-10 ปี	25	24%
11-15 ปี	35	33%
ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป	42	40%
รวม	105	100%

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจ 15 ปี ขึ้นไปมากที่สุดจำนวน 42 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 40% มีระยะเวลาประกอบธุรกิจ 1-5 ปีน้อยที่สุดจำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 3% ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ทั้ง 4 ด้าน

n = 105

การควบคุมภายใน	\bar{X}	S.D	แปลความ
1. การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอ	4.05	0.458	มาก
2. การมีเอกสารหลักฐาน	3.94	0.514	มาก
3. การตรวจสอบที่เป็นอิสระ	3.82	0.519	มาก
4. การอนุมัติรายการและกิจกรรมต่าง ๆ	3.72	0.756	มาก
รวม	3.88	0.457	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการควบคุมภายในในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 4.05) และน้อยที่สุด คือการอนุมัติรายการและกิจกรรมต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.72)

ตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีทั้ง 4 ด้าน

n = 105

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี	ระดับความคิดเห็น		แปลความ
	\bar{X}	S.D	
1. ความเข้าใจได้	3.96	0.576	มาก
2. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	3.96	0.489	มาก
3. ความเชื่อถือได้	3.91	0.446	มาก
4. การเปรียบเทียบได้	3.93	0.572	มาก
รวม	3.94	0.481	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ความเข้าใจได้และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ย 3.96) และน้อยที่สุด คือ ความเชื่อถือได้ (ค่าเฉลี่ย 3.91)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า การควบคุมภายในมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากการควบคุมภายใน เป็นนโยบาย มาตรการและวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อลดและควบคุมความเสี่ยงซึ่งเป็นการควบคุมเชิงป้องกันก่อนแก้ไข ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่าข้อมูลทางการบัญชีมีความถูกต้องครบถ้วน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง เพื่อให้ธุรกิจนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ประกอบการตัดสินใจหรือวางแผนการดำเนินธุรกิจในอนาคต รวมถึงผู้ถือหุ้นและผู้ใช้งบการเงินอื่น ๆ ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีรา สายเจริญ และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการควบคุมภายในเชิงรุกที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจผลิตภัณฑ์ยางในประเทศไทย พบว่า การควบคุมภายในเชิงรุกด้านการมีเอกสารหลักฐานและด้านการตรวจสอบที่เป็นอิสระมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยรวม

จากการพิสูจน์สมมติฐานที่จำแนกเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมภายในด้านการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด เนื่องจากการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอช่วยให้ในแต่ละส่วนงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เป็นการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเป็นการทวนสอบความถูกต้องของข้อมูลทางการบัญชีของผู้ที่มีหน้าที่ในการทวนสอบ การให้ความสำคัญกับแบ่งแยกหน้าที่สำหรับงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตก็สามารถป้องกันข้อผิดพลาดกับข้อมูลได้ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องแนวคิดของ ดร.รชนี บุญเหมือนใจ (2549, หน้า 42) ที่กล่าวว่า การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties) โดยไม่มอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งทำหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติที่สำคัญหรืองานที่เสี่ยงต่อความเสียหายตั้งแต่ต้นจนจบ แต่หากมีความจำเป็นให้กำหนดกิจกรรมควบคุมอื่นที่เหมาะสมทดแทนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีรา สายเจริญ และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการควบคุมภายในเชิงรุกที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจผลิตภัณฑ์ยางในประเทศไทย พบว่า การควบคุมภายในเชิงรุกด้าน

การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ด้านความเกี่ยวข้องกับปัญหาและความเชื่อถือได้ เนื่องจากการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอคือการแบ่งแยกฝ่าย แบ่งแยกแผนก แบ่งแยกผู้ปฏิบัติงานแยกต่างหากจากผู้ทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้รายงานแต่ละฝ่ายสามารถสอบยัน ความถูกต้องระหว่างกันได้ ป้องกันมิให้มีการนำสินทรัพย์ขององค์กรไปใช้ในทางที่ไม่เกิดประโยชน์แก่องค์กร ป้องกันมิให้ผู้ปฏิบัติงานรายงานผลเกินความเป็นจริงช่วยให้การทำและนำเสนอรายงานทางการเงินที่ปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญ ผู้ใช้รายงานสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีตปัจจุบันและอนาคตของกิจการได้

จากการพิสูจน์สมมติฐานที่จำแนกเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมภายในด้านการมีเอกสารหลักฐานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด เนื่องจากเอกสารหลักฐานเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นหลักฐานและยืนยันความถูกต้องของข้อมูลหากมีการบันทึกข้อมูลทางบัญชีโดยไม่มีเอกสารหลักฐานจะทำให้ข้อมูลทางบัญชีเกิดข้อผิดพลาดได้ ดังนั้น เอกสารหลักฐานจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะเอามาประกอบการบันทึกบัญชีทั้งด้านรายรับและด้านรายจ่าย ซึ่งหน่วยงานบัญชีควรจะต้องอธิบายถึงความถูกต้องของเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีให้ทุกหน่วยงานรับทราบ เพื่อจะได้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรธีรา สายเจริญ และคณะ (2558) ที่ศึกษาการควบคุมภายในเชิงรุกที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจผลิตภัณฑ์ยางในประเทศไทย พบว่า การควบคุมภายในเชิงรุกด้านการมีเอกสารหลักฐานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยรวม เนื่องจากการมีเอกสารหลักฐานที่ยึดมั่นการใช้แบบฟอร์ม และกำหนดเลขที่เอกสารโดยเรียงลำดับไว้ล่วงหน้าจะช่วยให้ประหยัดเวลาในการการเขียนช่วยให้ทำงานได้รวดเร็ว รวมถึงไม่สามารถปลอมแปลงเอกสารได้ และผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดของจันทนา สาขากรและคณะ (2551) ที่ว่าการมีเอกสารหลักฐานข้อมูลหรือรายการที่เกิดขึ้นอย่างพอเพียงจะช่วยให้บัญชีถูกต้องและช่วยป้องกันข้อผิดพลาดในขั้นตอนการปฏิบัติงานและการบันทึกรายการ

จากการพิสูจน์สมมติฐานที่จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การควบคุมภายในด้านการตรวจสอบที่เป็นอิสระมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด เนื่องจากการมีหน่วยงานตรวจสอบที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานที่ตรวจสอบหากพบข้อผิดพลาดสามารถรายงานผลการตรวจสอบได้ทันที ช่วยให้สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดก่อนการจัดทำรายงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรธีรา สายเจริญ และคณะ (2558) ที่ศึกษาการควบคุมภายในเชิงรุกที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจผลิตภัณฑ์ยางในประเทศไทย พบว่า การควบคุมภายในเชิงรุกด้านการตรวจสอบที่เป็นอิสระมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยรวมและด้านความเกี่ยวข้องกับปัญหาเนื่องจากการตรวจสอบที่เป็นอิสระนั้น เป็นการตรวจสอบในระดับผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน โดยกำหนดให้ผลงานของบุคคลหนึ่งได้มีการสอบยันกับผลงานของอีกบุคคลหนึ่ง การตรวจสอบกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำในเรื่องที่เป็นสาระสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร และสอดคล้องกับบุษบัน ภูมิโคกรักษ์ (2554) ที่ศึกษาผลกระทบของกิจกรรมการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า กิจกรรมการควบคุมภายในมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการดำเนินงาน หากองค์กรควรจัดให้มีการสอบทานการปฏิบัติงานของพนักงานโดยผู้บริหารระดับกลาง เพื่อให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

จากการพิสูจน์สมมติฐาน ที่จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การควบคุมภายในด้านการอนุมัติรายการและกิจกรรมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด เนื่องการอนุมัติรายการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการยืนยันข้อมูลก่อนการดำเนินการหรือบันทึกรายการเป็นการป้องกันการจัดทำข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและนำไปบันทึกบัญชี หรือหากมีการตั้งค่าใช้จ่ายก่อนการได้รับอนุมัติก็จะทำให้ข้อมูลทางบัญชีขาดความน่าเชื่อถือ เป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมภายในตามหลัก COSO ด้านกิจกรรมการควบคุมตามหลักการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ในการดำเนินงานของทุกหน่วยรับตรวจ ผู้บริหารไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยรับตรวจที่ได้กำหนดไว้โดยลำพัง จึงจำเป็นต้องมอบหมายให้บุคลากรระดับรองลงมาปฏิบัติแทนโดยการมอบอำนาจ ในการมอบอำนาจให้แก่บุคลากรระดับต่าง ๆ นั้นควรกำหนดขอบเขตของอำนาจในการอนุมัติให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและควรสื่อสารให้บุคลากรทราบโดยทั่วกัน ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่ให้เป็นผู้อนุมัติควรสอบทานความเพียงพอของเอกสารประกอบการขออนุมัติว่าถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและ مبلغเงินที่อนุมัติอยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจที่ตนสามารถอนุมัติได้ รวมทั้งควรสอบถามเกี่ยวกับรายการที่ผิดปกติจากผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนลงนามอนุมัติให้ดำเนินการ นอกจากนี้ผู้ที่มีอำนาจอนุมัติไม่ควรลงนามอนุมัติในแบบฟอร์มเปล่าหรือแบบฟอร์มที่ไม่มีข้อมูลรายการที่ขออนุมัติอย่างเพียงพอ ทำให้เอกสารที่ได้รับการอนุมัติมีความน่าเชื่อถือและเอกสารเหล่านี้เมื่อนำไปบันทึกรายการบัญชีจะทำให้ได้ข้อมูลทางการบัญชีที่ถูกต้องเชื่อถือได้ (ศูนย์ตรวจสอบภายใน, 2560)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารจัดการ

การศึกษาเรื่องการควบคุมภายในที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีแนวทางในการบริหารการควบคุมภายใน ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า การควบคุมภายในด้านการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเพียงพอมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยรวม ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญกับการแบ่งแยกหน้าที่เพื่อควบคุมความถูกต้องของข้อมูลทางการบัญชี เพราะการแบ่งแยกหน้าที่งานทำให้บุคลากรไม่ทำงานซ้ำซ้อนกัน และสามารถระบุผู้รับผิดชอบในแต่ละงานได้อย่างชัดเจน สามารถควบคุมและทราบถึงข้อบกพร่องของผู้ที่ทำหน้าที่งานนั้น ๆ ซึ่งจะสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขได้อย่างทันท่วงทีและพัฒนาพนักงานเหล่านั้นให้สามารถลดความผิดพลาดทำให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า การควบคุมภายในด้านการมีเอกสารหลักฐานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยรวม ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแบบฟอร์มเอกสารและจัดพิมพ์เป็นชุด โดยมีสำเนาสีต่างกันและรายละเอียดในชุดแบบฟอร์มจะประกอบไปด้วยเลขที่เอกสาร วันที่ของเอกสาร และช่องสำหรับลงนามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ช่วยให้สามารถควบคุมความถูกต้องของเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ก่อนนำไปบันทึกรายการข้อมูลทางการบัญชี รวมถึงเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกข้อมูลทางการบัญชีทั้งในส่วนของการรายได้และค่าใช้จ่ายต้องมีความถูกต้องก็จะทำให้ข้อมูลที่บันทึกบัญชีมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3. จากผลการศึกษาพบว่า การควบคุมภายในด้านการตรวจสอบที่เป็นอิสระมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยรวม ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญกับการจัดให้มีการตรวจสอบจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่รับการตรวจสอบ และมีนำเสนอรายงานผลการตรวจสอบที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายกับองค์กรอย่างครบถ้วน จะทำให้องค์กรได้รับรายงานผลการตรวจสอบที่เป็นจริงมองเห็นถึงความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายกับองค์กร และสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดความเสี่ยงเหล่านั้นได้อย่างทันเวลา ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงจากการบันทึกข้อมูลทางการบัญชีผิดพลาดความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต เป็นการควบคุมป้องกันก่อนแก้ไขความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

4. จากผลการศึกษาที่พบว่า การควบคุมภายในด้านการอนุมัติรายการและกิจกรรมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญในการตรวจสอบเอกสารที่จะต้องได้รับการอนุมัติก่อนการดำเนินการ โดยต้องมีการจัดทำระเบียบอำนาจการอนุมัติและแจ้งให้บุคลากรในแต่ละหน่วยงานทราบ เพื่อการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด เพราะเอกสารที่รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจตามระเบียบข้อบังคับช่วยให้ข้อมูลมีความถูกต้องเชื่อถือได้ ลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการควบคุมภายในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานและพัฒนาปัจจัยด้านนั้น ๆ โดยคาดหวังเพื่อให้คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และเกิดประโยชน์ในการนำไปใช้มากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาการแบบเจาะลึกในรายละเอียดเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถนำวิธีการด้านอื่น ๆ มาช่วยให้ข้อมูลเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิตติรัศมี ธรรมโชติ. (2550). การทำงานเชิงรุก : ทักษะที่สร้างไม่ยาก, เพื่อการเพิ่มผลผลิต. เดือนมีนาคม-เมษายน
 จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจันเพชร. (2551). การควบคุมภายในและการตรวจสอบ
 ภายใน. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็น เพรส.
- ดรชณี บุญเหมือนใจ. (2549). การควบคุมภายใน: กลไกลลดความเสี่ยง. <http://digi.library.tu.ac.th/index/0271/4-1-Jan-Jun-2549/07PAGE37-PAGE48.pdf>. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2562.
- บุษบัน ภูมิโคกรักษ์. (2554). ผลกระทบของกิจกรรมการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานของธุรกิจ
 SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วารสารการบัญชีและการจัดการ, 4 (3); 83-95.
- อรธีรา สายเจริญ. (2558). ผลกระทบของการควบคุมภายในเชิงรุกที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจ
 ผลิตภัณธ์ยางในประเทศไทย. ปรินญาบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์. (2549). มาตรฐานการบัญชี : สำคัญและตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูล. กรุงเทพฯ :
 เจเอสที พับลิชชิ่ง.